

Beleidsplan sociaal-emotionele ontwikkeling en sociale veiligheid

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Visie en uitgangspunten	3
3. Competenties	5
3.1 Basiscompetenties leerkracht	5
3.2 Basiscompetenties gedragspecialisten	6
4. Preventief	7
4.1 Kapstokregels	7
4.3 Planmatige aanpak	9
4.4 Internaliserende gedragsproblemen	9
4.5 Kwink	9
4.6 Gedragslessen	10
5. Curatief	10
5.1 Gele en rode kaarten	10
5.2 Pesten	12
5.3 Time-out, verwijdering en schorsing.	13
5.4 Rots en water	14
5.5 Geluuskoffer	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6. Planning komende schooljaren	15
Bijlage 1: Procedure ongewenst gedrag	16
Bijlage 2: Procedure pesten	18
Bijlage 3: Registratieformulier	19
Bijlage 4: Leerling-contract	21
Bijlage 5: Time-out-blad	22
Bijlage 6: Registratieblad rode en gele kaarten	23
Bijlage 7: Het bevorderen van een veilig klimaat	24
Bijlage 8: Pesten - achtergrondinformatie	26
Bijlage 9: Kenmerken van een pester	28
Bijlage 10: Kwaliteitskaart Meldcode	33
Bijlage 11 Identiteitsportret katholieke basisschool de Triangel	37
Bijlage 12 Protocol agressie en geweld	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 13 Draaiboek gouden weken	46

1. Inleiding

Een school moet investeren in een veilig klimaat waarin kinderen met plezier kunnen leren. Een kind moet zich gerespecteerd en aanvaard voelen door zowel de leerkracht als de leerlingen. Op de Triangel vinden wij het een voorwaarde dat kinderen zich op school veilig en geborgen voelen. Pas als kinderen zich veilig voelen, komen ze tot leren.

Op een veilige school vertrouwen de leerlingen elkaar en weten ze waar de grens ligt tussen plagen en pesten en komen ze voor elkaar op. Op de Triangel wordt er gewerkt volgens de uitgangspunten van 'Kom op voor Jezelf'. Dit houdt in dat kinderen geleerd wordt aan te geven wanneer iets niet goed gaat, zelf proberen iets op te lossen en daarna met hulp van de leerkracht.

Tevens wordt de sociale veiligheid van leerlingen periodiek gemeten.

In dit protocol wordt beschreven wat de Triangel doet om ervoor te zorgen dat wij alle leerlingen een veilig klimaat kunnen bieden. Dit protocol beschrijft zowel het preventief als curatief beleid en is een groeidocument. De komende jaren zal dit protocol verder vormgegeven gaan worden op de Triangel.

2. Visie en uitgangspunten

Visie

Wat verstaan we onder sociale opbrengsten?

Kinderen leren en ontwikkelen op school competenties die nodig zijn om in allerlei situaties op een goede manier met anderen om te gaan en bij te dragen aan de samenleving. Dit zijn vaardigheden zoals samenwerken, conflicten oplossen en zelfredzaamheid. Sociale competenties dragen daarmee bij aan een positief en sociaal veilig klimaat op school, het verbeteren van de leerprestaties en de ontwikkeling van burgerschap.

Wat is de visie van onze school op sociale opbrengsten?

We vinden het op de Triangel belangrijk dat kinderen leren en ervaren wat het betekent deel uit te maken van de gemeenschap. En dat ze leren daar zelf een actieve bijdrage aan te leveren. Veiligheid, respect en liefde zijn hierbij onze kernwaarden.

Wij vinden het op school vanzelfsprekend dat er verschillen zijn tussen leerlingen. In de benadering van onze leerlingen houden we hier rekening mee. Dit betekent dat de leerkrachten, verbonden aan de Triangel, voldoende pedagogische kwaliteiten moeten bezitten. Deze krijgen een extra accent doordat het merendeel van de leerkrachten een gedragstraining bij bureau A.Bekke & Partners (Professioneel omgaan met gedragsproblemen

- J. Jeninga) heeft gevolgd. Zij scheppen in hun groep een pedagogisch klimaat waarin leerlingen zich veilig voelen, uitgedaagd en gestimuleerd worden. De pedagogische kwaliteiten van de leerkracht worden zichtbaar in de wijze waarop de interactie tussen leerlingen en leerkrachten gestalte krijgt.

Verschillen tussen leerlingen zijn vanzelfsprekend. Het uitgaan van en rekening houden met verschillen in pedagogische en didactische behoeften van leerlingen noemen we adaptief onderwijs. Adaptief onderwijs is afgestemd op kenmerken van ontwikkeling en leren: het is goed onderwijs aan alle leerlingen en door alle leerkrachten van de school.

Op de Triangel willen wij werken in een positief pedagogisch klimaat, waarin kinderen zichzelf willen ontwikkelen. Leerkrachten dragen op drie punten bij aan de basisbehoeften van kinderen:

- Behoeftte aan relatie: de behoefte aan een goede kwalitatieve relatie met de ander.
- Behoeftte aan competentie: het ervaren van dingen zelf te kunnen.
- Behoeftte aan autonomie: de behoefte aan dingen zelf te mogen doen.

Ieder kind heeft de behoefte om gewaardeerd en geaccepteerd te worden (relatie). We geven onze leerlingen het vertrouwen dat ze dingen aan durven te pakken (competentie). We leren kinderen zelf beslissingen te nemen, verantwoordelijkheid te dragen voor hun eigen gedrag en zichzelf te kunnen en mogen zijn (autonomie). We spreken van pedagogische afstemming wanneer de leerkracht erin slaagt onderwijs te geven dat aansluit bij deze behoeftes en past bij de ontwikkelingskenmerken van de kinderen. De leerkracht stemt zijn interacties af op het kind dat hij voor zich heeft. Hij probeert zich te verplaatsen in de situatie van het kind. Samen zorgen de leerkrachten ervoor dat onze leerlingen met plezier naar school gaan. Dit is een voorwaarde om een goede start te maken met het leren.

Binnen de school hebben wij een aanspreekpunt waar leerlingen en ouders pesten kunnen melden. Dit zijn Tessa Egbertsen, Karin ter Haar-Aalbers en Ellen Busschers. Deze personen geven samen met de gedragsspecialisten en het management vorm aan het veiligheidsbeleid.

Wij volgen jaarlijks de sociale veiligheid en het welzijn van de leerlingen. Hierdoor hebben wij altijd een actueel een representatief beeld van de situatie op school. We volgen tevens het gedrag van kinderen en proberen dit zo goed mogelijk in beeld te krijgen. Het benaderen van gedragsproblemen gebeurt planmatig en oplossingsgericht.

Daarbij achten wij het van belang dat alle leerkrachten in staat zijn om hun eigen aandeel in het probleemgedrag te benoemen en om te kunnen reflecteren op eigen handelen.

Wij hechten waarde aan een goede samenwerking met ouders. Een heldere en duidelijke communicatie is daarin noodzakelijk. Gedragsproblemen voorkomen of adequaat op gedragsproblemen inspelen bij kinderen kan alleen maar succesvol zijn als school en ouders daarin samen optrekken.

3. Competenties

3.1 Basiscompetenties leerkracht

Om een veilig klimaat te creëren is er een aantal basiscompetenties voor de leerkracht. De leerkrachten van de Triangel worden hierin geschoold en begeleid door het MT, intern begeleiders en gedragsspecialisten. De pedagogische competentie is, naast de didactische, één van de belangrijkste competenties die centraal staan tijdens de formele gesprekken.

De pedagogische competentie kent een aantal gedragsniveaus.

Uitgangspunt:

Een bijdrage leveren aan het functioneren van de schoolorganisatie door een veilige leeromgeving te creëren in de groep en tijdens de lessen, het verplaatsen in en inspelen op de leefwereld van kinderen uit meerdere leeftijdsgroepen en het begeleiden van kinderen.

Aspecten van leerkrachtgedrag:

- Bouwt een goede relatie op met kinderen.
 - Past zijn taalgebruik aan, aan het taal-/ontwikkelingsniveau van de leeftijdsgroep.
 - Biedt ruimte en stelt grenzen en bewaakt die ook.
 - Signaleert verschillen tussen kinderen en houdt daarmee rekening bij het aanspreken en aansturen.
 - Heeft oog voor de sterke en minder sterke kanten van kinderen en geeft daarop stimulerende feedback.
 - Bevordert bij kinderen zelfstandigheid en het nemen van initiatieven.
 - Formuleert verwachtingen en regels en spreekt kinderen aan op hun verantwoordelijkheden.
 - Spreekt waardering uit naar leerlingen.
 - De leerkracht heeft kennis van processen van identiteitsvorming en levensbeschouwelijke ontwikkeling.
-
- Controleert niet voortdurend alles, maar heeft daarbij wel opvattingen over grenzen die niet overschreden mogen worden en bespreekt en bewaakt die met de kinderen.
 - Signaleert verschillen tussen kinderen voor wat betreft behoefte aan veiligheid en autonomie en houdt daarmee rekening bij het aanspreken en aansturen.
 - Stimuleert en waardeert dat kinderen een mening uiten en ontwikkelen.
 - De leerkracht heeft kennis van processen van identiteitsvorming en levensbeschouwelijke ontwikkeling en laat dat zien in zijn/haar handelen (bijv. kinderen weten dat ze erbij horen en welkom zijn, kinderen weten dat ze gewaardeerd worden, kinderen en leerkrachten gaan op een respectvolle manier met elkaar om, kinderen mogen initiatieven nemen en kunnen zelfstandig werken en kinderen worden uitgedaagd om verantwoordelijkheid te nemen voor elkaar).
-
- Nodigt kinderen uit hun mening te geven over de les en het optreden van de leerkracht.

- Heeft hoge verwachtingen van kinderen uitgaande van hun mogelijkheden en laat dat merken.
- Bevordert dat kinderen successen aan zichzelf toeschrijven.
- Heeft oog voor kleine stappen die kinderen maken en laat dat merken.

Op het gebied van gedrag vraagt dit van leerkrachten

- Kennis
- Onderzoekende houding
- Reflectie; op eigen functioneren en handelen
- Experimenteren: willen en durven met alternatieve gedragingen
- Inzicht: grenzen en onmogelijkheden in samenwerking met externe deskundigen
- Van zelfinzicht naar professioneel handelen (spiegelen)

3.2 Basiscompetenties gedragsspecialisten

Het team van de Triangel kent twee gedragsspecialisten: Danielle Windmulder en Daniëlle Meijerink. Deze specialisten hebben expertise ten aanzien van het gedrag van leerlingen. Zij hebben hiervoor de opleiding *Master SEN - gedragsspecialist* gevolgd. De gedragsspecialisten fungeren als vraagbaak voor leerkrachten. Een collega heeft de opleiding tot *co-teacher* gevolgd. Op deze manier kan zij haar expertise nog meer overbrengen op de leerkracht voor de klas.

We streven ernaar dat de gedragsspecialist:

- In samenwerking met het kwaliteitsteam veiligheid, een bijdrage levert aan de inhoudelijke ontwikkelingen en vernieuwingen met betrekking tot gedrag en mede zorg draagt voor implementatie en borging hiervan.
- Contacten onderhoudt over resultaten, voortgang en ontwikkelingen met externen, zorgcoördinatoren (IB), teamleden, ouders en leerlingen.
- Onderdeel uitmaakt van de interne ondersteuningsstructuur en collega's begeleidt of coacht op het gebied van planmatig handelen en stimuleert tot reflectie op eigen handelen in het omgaan met leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, gericht op een gedrag gerelateerde interactie.
- De voor het specialisme vereiste bekwaamheden op peil houdt en deze zo nodig uitbreidt door middel van scholings- en ontwikkelingsactiviteiten, collegiale consultatie en het bestuderen van vakliteratuur.
- Een vertaalslag kan maken van theorie naar praktijk door bijvoorbeeld een pedagogisch handelingsplan op te stellen.
- Op de hoogte is van de interactiewijzer van het jonge kind en deze kan toepassen.
- Een enthousiasmerende rol heeft ten aanzien van gedrag.
- Bijdraagt aan deskundigheidsbevordering van het team.

4. Preventief

4.1 Kapstokregels

Op de Triangel hebben wij drie kapstokregels. Deze kapstokregels zijn bedoeld om gedrag aan op te hangen. Dit aantal houdt het voor kinderen overzichtelijk.

- Voor groot en klein zullen wij aardig zijn.
- De school is van binnen een wandelgebied en buiten hoeft dat lekker niet.
- We zullen goed voor de spullen zorgen, dan zijn ze weer te gebruiken morgen.

Naast deze kapstokregels is er een matrix opgebouwd van gedragsverwachtingen. Deze gedragsverwachtingen worden aangeleerd door middel van gedragslessen. De verwachtingen worden gedurende het jaar regelmatig herhaald.

Omgaan met ongewenst gedrag

We leren de kinderen te kijken naar hun eigen gedrag en hun verantwoordelijk en het voor zichzelf opkomen. Wij gaan uit van met name de eerste stap. Hoe communiceer je verbaal en non-verbaal dat jij iets niet prettig vindt.

1 = vragen. *Stop, wil je ophouden met ?*

Geef je de kind tijd om te stoppen.

Spreek vanuit een ik-boodschap.

Dit moet aangeleerd worden door gedragslessen in alle groepen.

2 = zeggen. *Stop, ik meen het. Houd met op! Anders ga ik naar de juf.*

Dan geef je weer even tijd.

3 = *Je gaat naar de leerkracht.*

Op het moment dat een leerling dan bij de leerkracht komt dient de desbetreffende leerling dan ook gehoord te worden.

Is het gedrag van dien aard dat er echt geweld aan te pas komt dan mogen kinderen gelijk naar de leerkracht en zal deze optreden. Kinderen moeten geweld niet met geweld oplossen maar hulp inschakelen van een volwassene.

Ouderbetrokkenheid.

Het gezin en de omgeving zijn positieve factoren alsmede risicofactoren voor mogelijke gedragsproblemen bij kinderen. Ons doel is om een veilige omgeving te bieden aan alle leerlingen. De samenwerking met ouders (lees: ouder(s)/verzorger(s)) is hierbij van groot belang.

Goede communicatie is essentieel bij de begeleiding van leerlingen.

Dat vraagt van ons goede communicatieve vaardigheden, een open en respectvolle houding. Wij verwachten dit ook van ouders.

Startgesprekken

In de eerste weken van het jaar vinden er startgesprekken plaats. De startgesprekken dienen de volgende doelen:

- Kennismaken (indien nodig)
- Wederzijdse verwachtingen uitspreken
- Ouders motiveren (Deci & Ryan, 2000) en in hun kracht zetten door hen te sturen op een goede relatie en op hun gevoel van competentie en autonomie (De Vries, 2015)
- Insteken op een vertrouwensrelatie tussen ouder en school

Naast de reguliere oudergesprekken en startgesprekken is er altijd de mogelijkheid om met de leerkracht in gesprek te gaan. Indien nodig zal de intern begeleider of leidinggevende ook aansluiten.

4.2 Signalering sociaal – emotioneel

Groep 1 en 2

Meetmoment	Toets alle leerlingen	Risicoleerlingen
Januari Juni	Kijk – sociaal emotioneel	Rekening mee houden in de groepsindeling en met het klassenmanagement.

De module sociaal-emotioneel wordt ingevuld in het evidence-based observatiesysteem 'Kijk'. Vanuit deze bevindingen wordt er gekeken naar de stappen die er gezet worden bij uitvallers op groeps- en leerlingniveau.

Groep 3 t/m 8

Meetmoment	Toets alle leerlingen	Risicoleerlingen
Oktober November	Sometics Kindbegrip Veiligheidsenquête 'Scholen met Succes' (groep 6-7-8)	Rekening mee houden in de groepsindeling en met het klassenmanagement.
April / Mei	Sometics Kindbegrip	Rekening mee houden in de groepsindeling en met je klassenmanagement.

*De interactiewijzer wordt incidenteel ingezet.

Kindbegrip wordt twee keer per jaar afgenomen. De data die hieruit voortvloeit wordt als volgt ingezet:

- Er wordt gekeken naar de conclusie. Hieruit komen punten naar voren waar de groep op uitvalt.
- Vanuit deze punten wordt er minimaal 1 gekozen om met de groep aan te werken.

- Vanuit de algemene handelingsadviezen wordt er een plan opgesteld.

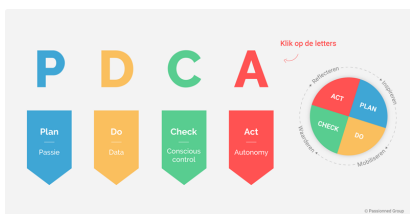
Na enkele weken wordt dit proces geëvalueerd en wordt gekeken of er verdere acties nodig zijn. Er wordt bewust voor gekozen om de informatie vanuit Kindbegrip groepsbreed aan te pakken en niet individueel. Er wordt op andere momenten gekeken naar de individuele leerling (zie tekst hieronder).

Wanneer er zorgen zijn rondom de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen kunnen ze in de volgende overlegmomenten besproken worden:

- Leerlingbespreking en individuele groepsbespreking: alle leerlingen uit de groep worden met de intern begeleider besproken.
- Consultatieve Leerlingbespreking (CLB): Overleg tussen de groepsleerkracht, intern begeleider en orthopedagoog. Dit overleg vindt twee keer per jaar plaats.
- TOZO: tweewekelijks overleg tussen het management en de intern begeleiders. Vast besprekspunt is de zorgleerlingen.
- Zorgteam: de wijkcoach, de schoolverpleegkundige en de intern begeleiders bespreken twee keer per jaar specifieke zorgleerlingen. Ouders moeten toestemming geven voor inbreng tijdens dit overlegmoment.

4.3 Planmatige aanpak

Om adequaat in te spelen op gedragsproblemen is de cyclus van planmatig handelen het uitgangspunt (signaleren, analyseren, diagnosticeren, aanpak/ begeleiding en evaluatie). Hiermee moet voorkomen worden dat leerkrachten bij structurele gedragsproblemen direct handelen en via *trial and error* uitproberen wat werkt of niet werkt. De intern begeleiders en gedragspecialisten begeleiden de leerkrachten hierbij.

Afbeelding: cyclus planmatig handelen

4.4 Internaliserende gedragsproblemen

Er is binnen de school niet alleen aandacht voor externaliserende gedragsproblematiek, maar ook voor internaliserende.

Voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften kan, in samenspraak met ouders en het Steunpunt Zorg van KOE, een pedagogisch onderwijsassistent ondersteuning bieden bij met name de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen.

4.5 Kwink

De methode Kwink wordt ingezet om leerlingen te ondersteunen in hun sociaal-emotionele ontwikkeling. De methode heeft zes thema's die in alle jaargroepen hetzelfde zijn. De lessen gaan onder andere over communicatie en zelfvertrouwen. De methode wordt ingezet naar de behoefte van een groep. De methode is een bronnenboek.

We besteden specifiek in het begin van het schooljaar aandacht aan het pedagogisch klimaat door middel van de zogenaamde 'Gouden weken'. Zowel op groeps- als op schoolniveau worden in de eerste twee weken activiteiten georganiseerd en ligt het accent op de sociaal-emotionele ontwikkeling en groepsdynamiek. Dit om een gezonde basis te leggen in de groep voor de rest van het schooljaar (zie bijlage 13).

In de eerste week van het nieuwe kalenderjaar is er weer aandacht voor activiteiten ter bevordering van de groepsvorming tijdens de 'Zilveren weken'. Deze zijn minder groot van omvang dan in de 'Gouden weken' en kunnen meer gezien worden als een opfrismoment om het pedagogisch klimaat te versterken.

4.6 Gedragslessen

Er wordt minimaal één keer per week een les gegeven rondom de verwachtingen gewenst gedrag uit de schoolmatrix. Deze lessencyclus wordt jaarlijks in een jaarplanning weergegeven (de planning kan worden aangepast aan de behoefte van een bepaalde groep). De kern van de lessen is het aanleren van gewenst gedrag. Hiervoor zijn gedragslessen ontwikkeld die te vinden zijn in de jaarplanner. Aandachtspunten hierbij zijn:

- Het geven van positieve feedback in de verhouding van tenminste 4:1;
- Het minimaliseren van de aandacht voor ongewenst gedrag en de aandacht richten op gewenst gedrag;
- Het gebruiken van zinvolle correcties door de regel te herhalen en de leerling voor de keuze te stellen het gedrag bij te stellen en direct complimenteren bij de juiste keuze;
- Zelf het goede voorbeeld geven.

Interventies die hierbij horen zijn:

- Het geven van complimenten; Deze zijn gekoppeld aan de gedragsverwachtingen.
- Complimenten rondom gedrag zijn effectief wanneer het gewenst gedrag concreet benoemd wordt en gekoppeld wordt aan de basiswaarden.
- Het noemen van de naam van de leerling geeft nog meer kracht. 'Thijs, wat goed dat je zo rustig door de gang loopt, dat is echt veilig!'
- Het geven van non-verbale bekrachtiging;
Voorbeelden hiervan zijn het opsteken van een duim of het uitdelen van een schouderklopje.
- Iedere groep heeft een systeem t.b.v. het bekrachtigen van gewenst gedrag⁵.

5. Curatief

5.1 Gele en rode kaarten

Groep 1 en 2

In groep 1 en 2 worden kleuters bij grensoverschrijdend gedrag uit de situatie gehaald. Er wordt hoor en wederhoor toegepast en er moet excuses worden aangeboden. Bij aanhoudend storend gedrag worden de ouders geïnformeerd. Met beloningskaarten wordt gewenst gedrag gestimuleerd.

Groep 3 t/m 8

Om voor kinderen inzichtelijk te maken wanneer ze over de grens gaan, werken we met gele en rode kaarten. Dit is een systeem voor leerlingen waar we door middel van visualisatie de grenzen duidelijk aangeven.

Naast de eigen leerkracht kan een andere leerkracht de straf opleggen. Er volgt dan een korte mondelinge overdracht tussen de straffende leerkracht en de groepsleerkracht. De groepsleerkracht noteert het in de overdracht (overzichtsblad). De leerkracht die buiten loopt, lost daar het conflict op en legt eventueel een straf op.

Bij het toekennen van de straf zal er **hoor en wederhoor** worden toegepast, zodat beide partijen kunnen aangeven of er wel of geen geweld is gebruikt. We starten geen uitgebreid gesprek.

De groepsleerkracht bepaalt of het conflict later nog nabesproken moet worden met de leerling of leerlingen.

Toekennen van rode en gele kaarten

Gele kaart: *(waarschuwendende functie)*

- Bij schelden, gebruik van seksuele schuttingwoorden, het geven van bijnamen.
- De kaart wordt op vrijdag na een week kwijtgescholden.
- 2 gele kaarten = rode kaart.
- Op maandag Na een week starten met een schone lei.

Rode kaart: *(straffunctie)*

- Bij slaan, schoppen, e.d. ("fysiek" geweld). Dit is altijd ter beoordeling van de leerkracht.
- De volgende sanctie staat op een rode kaart
 - Straf: 1 pauze binnen groep 3-4, 3 pauzes binnen groep 5 t/m 8.
 - Plaats: bij de koffiekamer.
 - Doen: werk wat de leerkracht aanbiedt.
- Leerkracht informeert de ouder. In de hogere groepen kan de leerling samen met de leerkracht de ouders bellen.
- Leerling vult het time-outblad in vanaf groep 5.
- Datum, voorval en blad worden opgeschreven en bewaard in de digitale leerlingenmap. Aan het einde van het schooljaar gaan deze bladen in het dossier van de leerling.
- Tevens komt er een vermelding in de overdracht.

Wanneer een leerling ernstiger geweld gebruikt: bijten, doelbewust agressief gedrag, dan neemt de groepsleerkracht contact op met een van de MT-leden. Hij/zij zal dan contact opnemen met de ouders. Dit geldt als een eerste officiële waarschuwing (zie procedure ongewenst gedrag).

5.2 Pesten

Een kind kan zich pas volledig ontwikkelen in een situatie waar het zich veilig weet en voelt. Dit is een deel van onze missie als school. Pesten heeft een negatieve invloed op het welbevinden van een kind en staat een goede ontwikkeling van een kind in de weg. Op de Triangel wordt er gewerkt volgens een stappenplan pesten (zie bijlage 2).

Er wordt melding gedaan bij het aanspreekpunt binnen de school. Een melding van pesten kan gedaan worden door de ouder, kind zelf, andere kinderen, externen (bijvoorbeeld BSO). Op de Triangel is er een postvak waarin kinderen kwijt kunnen dat ze gepest worden of dat ze zien dat andere kinderen gepest worden. Dit omdat de stap naar de leerkracht soms te groot is.

Deze melding kan gedaan worden bij de leerkracht, intern begeleider, het management of de anti-pestcoördinator. De anti-pestcoördinator coördineert samen met de intern begeleiders het pestbeleid op school. Indien er melding wordt gedaan bij de leerkracht of intern begeleider wordt deze coördinator op de hoogte gesteld en betrokken bij verdere acties. Op de Triangel ligt de regie bij de intern begeleider.

Brenda Kenter (2000) en Deboutte en Schelstraete (2005) beschrijven dat het heel belangrijk is, dat je als leerkracht het probleem serieus neemt. *Niets is zo erg voor een gepest kind als gepest worden en niet serieus worden genomen.*

In de onderbouw is er nog geen sprake van pesten; wel worden de signalen die leerlingen en ouders geven serieus genomen en opgepakt.

Taakomschrijving anti-pestcoördinator zoals aangegeven door ministerie OCW:

- Fungeren als aanspreekpunt voor ouders en leerlingen/belangenbehartiging in het kader van het antipestbeleid
- Een actieve bijdrage leveren aan een sociaal veilig schoolklimaat door het geven van voorlichting en het organiseren van preventieve activiteiten
- Fungeren als gesprekspartner en beleidsadviseur op het gebied van sociale veiligheid
- Coördinatie van anti-pestbeleid van de school

Acties leerkracht:

- de leerkracht neemt alle signalen serieus
- de leerkracht probeert het op te lossen
- het voorval wordt genoteerd op SharePoint in de digitale leerlingenmap.

Daaruit volgt:

- de anti-pest coördinator informeert (digitaal) de intern begeleider plus leerkracht.
- de intern begeleider en/of leerkracht nemen contact op met de ouders van alle betrokkenen.
 - bespreekt het voorval met de ouders

- de gemaakte afspraken
 - en bij de pester wordt aangegeven dat dit een eerste officiële waarschuwing is, dit wordt gedaan door MT.
- De intern begeleider en leerkracht noteren het voorval in de leerlingenmap (zie bijlage 3)

Acties intern begeleider in overleg met de anti-pest coördinator

De intern begeleider:

- Neemt contact op met de leerkracht.
- Bespreekt de acties met de leerkracht.
- Kan in gesprek gaan met de kinderen.
- Bespreekt de acties met de middenmanager.
- Noteert het voorval en het vervolgtraject en informeert de leerkracht.

Het voorval is een eerste officiële waarschuwing. Mocht het pestprobleem niet worden opgelost, dan wordt de procedure 'ongewenst gedrag' opgestart met een eerste officiële waarschuwing.

5.3 Time-out, verwijdering en schorsing.

Wanneer leerlingen, teamleden, ouders en anderen zich niet aan de gedragsregels binnen de school houden, kunnen maatregelen worden genomen. In veel gevallen gaat het hierbij om binnen de school te nemen maatregelen, die passend zijn voor het incident dat heeft plaatsgevonden. Maatregelen betreffende kinderen hebben normaal gesproken een pedagogische functie. Indien gedragsregels in ernstige mate worden overschreden, kan het zijn dat maatregelen genomen dienen te worden die verder gaan dan een pedagogische maatregel. In dat geval treedt het protocol 'Gedrag, time out, schorsing en verwijdering' in werking.

Time-out is een maatregel die genomen wordt bij een ernstig incident.

De uren die een leerling mist op de time-out dag worden de week erop na schooltijd ingehaald.

Schorsing is aan de orde wanneer de directie of het bevoegd gezag bij terugkerend ernstig wangedrag van leerling en/of ouders van mening zijn dat een formeel en indringend signaal gegeven dient te worden, om de ernst van het (herhaalde) wangedrag te onderstrepen. Dit is ook van toepassing indien de leerling in redelijkheid niet meer luistert naar zijn/haar leerkracht, hulpouders of de directie van de school. Schorsing is tevens een aanwijzing aan ouders/verzorgers dat bij herhaling een procedure tot verwijdering zal worden gestart. Schorsing kan plaatsvinden op grond van één incident. In dat geval dient het wel te gaan om een incident waarbij sprake is van extreem fysiek geweld naar anderen, extreme verbale agressie, extreme agressie naar goederen en voorwerpen, extreme agressie naar zichzelf. Het onthouden van door de school noodzakelijk geachte zorg voor een leerling door de ouders/verzorgers, kan gezien worden als een daad van (ernstig) wangedrag ten opzichte van zowel de leerling als de school.

De school is verplicht om een schorsing langer dan één dag te melden bij de onderwijsinspectie.

Meer informatie hierover is te vinden in het schooldossier op de website van de onderwijsinspectie.

Verwijdering is een maatregel bij zodanig terugkerend, ernstig wangedrag dat het bevoegd gezag concludeert dat de relatie tussen school en leerling (ouders) onherstelbaar is verstoord.

Voor de drie maatregelen geldt een binnen de KOE afgesproken protocol. Dit protocol is voor iedere ouder/verzorger beschikbaar via de directeur of de MR van de school.

5.4 Rots en water

Naar gelang de behoefte van een groep wordt er rots en water toegepast. Rots en Water is een psychofysieke training voor jongens en meisjes in het basisonderwijs. Rots & Water is een evidence based Nederlands programma, ontwikkeld door Freerk Ykema, dat momenteel wereldwijd wordt ingezet in de begeleiding van jongens en meisjes. Het programma kan worden beschouwd als een weerbaarheidstraining en anti-pestprogramma, waarbinnen de training van weerbaarheid samen gaat met de ontwikkeling van positieve sociale vaardigheden.

5.5 Geluyskoffer

Kinderen werken aan hun persoonlijke ontwikkeling en ontdekken hun eigen invloed op geluk. 7 thema's keren in iedere groep terug: wat is geluk, positief denken, dankbaarheid, talenten, zelfvertrouwen, toekomstdromen en geluk doorgeven. Onderzoek laat zien dat kinderen na de lessen een positiever zelfbeeld en een sterk verbeterde sociale omgang hebben. Bij ons op school zijn drie leerkrachten opgeleid om deze lessen te geven. Dit zijn: Petra Boomkamp, Marieke Peters en Wendy Weghorst. Zij worden ieder jaar vrij geroosterd om deze lessen in verschillende groepen te verzorgen.

6. Planning komende schooljaren

De planning voor het komende schooljaar is te vinden in het logboek gedrag op SharePoint.

Bijlage 1: Procedure ongewenst gedrag

Een leerling laat ongewenst gedrag zien:

Rode kaart

Omgaan met jezelf en de ander

- Fysiek geweld (slaan, schoppen, etc.)

Gele kaart (2x geel in 1 week is rood)

- Verbaal geweld (schelden, dreigen, etc.)
- Respectloos gedrag
- Onder respectloos gedrag wordt gerekend: taal en houding.

Geen kaart

Omgaan met het materiaal

- Vernielingen
- Niet opruimen (b.v. rommel achterlaten na een actie)

Omgaan met de omgeving

- Rennen door de gangen
- Fietsen op het schoolplein
- Lawaai in school
- Zich niet houden aan de omgangsregels in de gangen, etc.

Direct overleg met MM en IB:

- fysiek geweld
- respectloos gedrag
- vernielingen

ling en sociale veiligheid

Rode kaart

De leerkracht lost het op.

Het voorval wordt genoteerd.

3X

Middenmanager komt in beeld

- Middenmanager informeert betrokken IB'er.
- Middenmanager informeert directeur.

Eerste officiële waarschuwing door de middenmanager.

- De leerling vult een time-outblad in.
- Ouder(s) / verzorger(s) worden via een gesprek op school op de hoogte gebracht.
- Ouder(s) / verzorger(s) ondertekenen dit blad voor gezien

Tweede officiële waarschuwing door de middenmanager.

- De leerling vult een time-outblad in.
- De ouder(s)/verzorger(s) worden op school uitgenodigd voor een gesprek.
- Afspraken tussen school en ouders en leerling worden vastgelegd, middels een contract.

Derde officiële waarschuwing door de middenmanager.

- De leerling vult een time-outblad in.
- Er volgt een time-outdag
- De uren worden na schooltijd ingehaald.

Leerkracht:

- neemt contact op met ouders
- Leerling vult het blad in
- noteert het voorval in de map.

Bij afwezigheid MM:

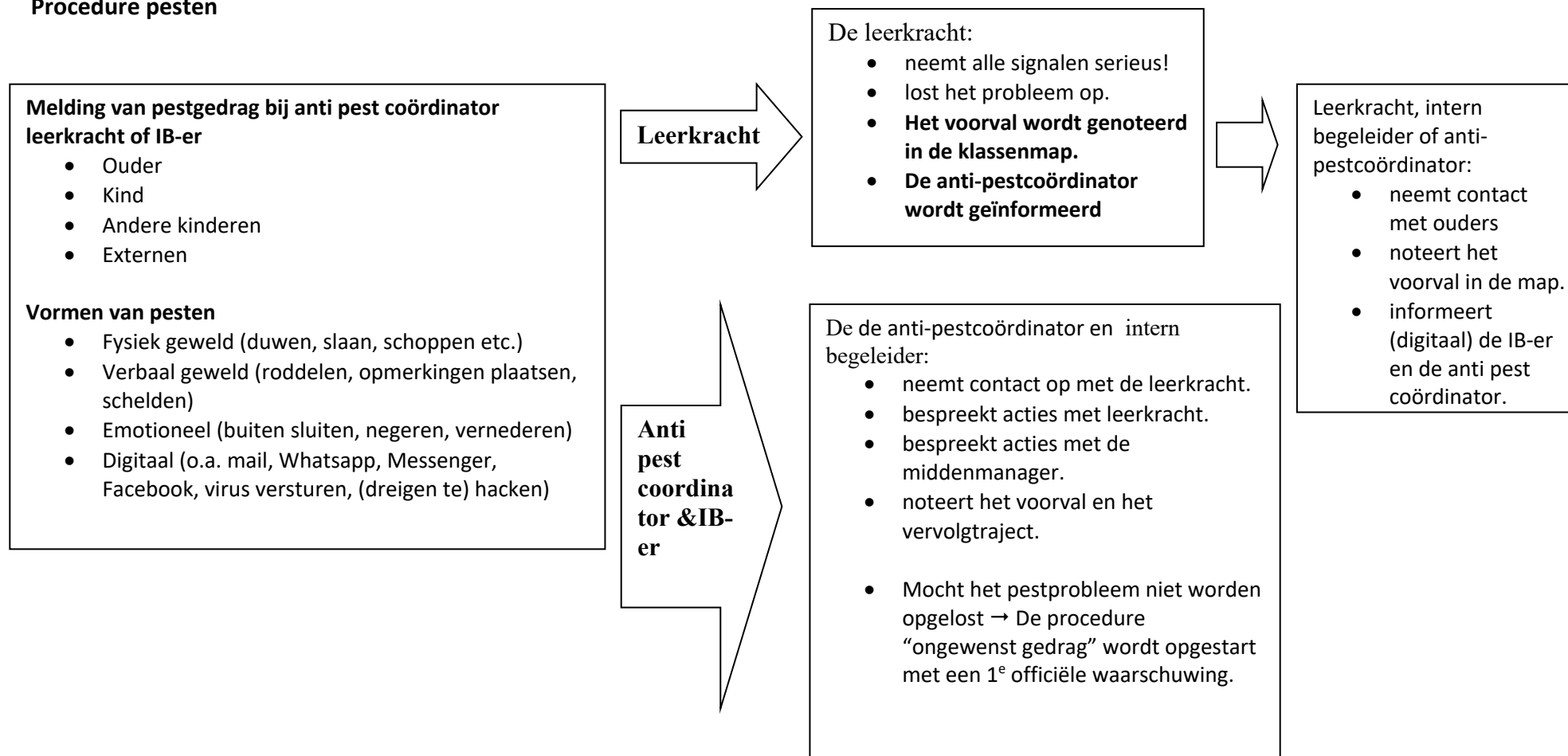
- intern begeleider
- directeur

Volgt er een actie dan altijd in samenspraak met een leidinggevende.

Indien bovenstaande niet het gewenste gedrag opgeleverd zal de school een schorsing overwegen. Uiteindelijk kan dit leiden tot verwijdering. (Zie schoolgids)

Bijlage 2: Procedure pesten

Procedure pesten

Bijlage 3: Registratieformulier

Registratieformulier SEO

Datum:

Betrokken leerlingen:

Groep:

Naam leerkracht:

Voorval:

Genomen acties n.a.v. het voorval:

Besproken met ouders op:

Besproken met intern begeleider op:

*Afspraken met leerlingen ook in het leerlingendossier vermelden. Dit ook met de ouders en intern begeleider bespreken.

Bijlage 4: Leerling-contract

Leerling-contract

Naam:

Groep:

Datum:

Wat ga ik de komende tijd anders doen?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Handtekening leerling:

Handtekening
ouders/verzorgers

Handtekening
Middenmanager

.....

Let op: de volgende overtreding zal een time-out dag zijn!

Bijlage 5: Time-out-blad

Time-out

O Eerste O Tweede O Derde

Naam:

Groep:

Datum:

Wat is er gebeurd? (Van het begin tot het eind)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Wat deed jij in wat er gebeurd is? Wat is jouw mening daarover?

.....
.....
.....
.....
.....

Wie waren er allemaal bij?

.....
.....

Hoe ga je dit herstellen?

.....
.....
.....
.....
.....

Handtekening leerling:

Handtekening
ouders/verzorgers

Handtekening
Middenmanager

Bijlage 6: Registratieblad rode en gele kaarten

Registratieblad Gele en rode kaarten

Leerkrachten:

Groep:

		Gele kaarten								Rode kaarten							
1.																	
2.																	
3.																	
4.																	
5.																	
6.																	
7.																	
8.																	
9.																	
10.																	
11.																	
12.																	
13.																	
14.																	
15.																	
16.																	
17.																	
18.																	
19.																	
20.																	
21.																	
22.																	
23.																	
24.																	
25.																	
26.																	
27.																	
28.																	
29.																	
30.																	

Het is handig als je de datum noteert waarop de gele of rode kaart wordt uitgedeeld.

Bijlage 7: Het bevorderen van een veilig klimaat

1. Coöperatief leren

Leerlingen werken tijdens deze werkvorm in kleine heterogene groepen samen aan een gemeenschappelijk doel. Ze leren om rekening met elkaar te houden en ze oefenen sociale vaardigheden.

Samenwerken verhoogt ook de motivatie van leerlingen. Als leerkracht moet je wel de samenwerkingsvaardigheden aanleren en begeleiden bij een aantal leerlingen.

2. Toezicht houden

Tijdens de pauze is het van belang dat er voldoende toezicht door volwassenen is. Door de aanwezigheid van leerkrachten voelen kinderen zich veilig. De pleinwachters moeten goed observeren en alert zijn op signalen.

3. Leerlingen voorkomen pesten

Het is de taak van de groep om pesten te voorkomen. Ze spelen een belangrijke rol en daar moeten ze zich van bewust worden. Afspraken maken over wat ze moeten doen bij pestgedrag kan bijdragen aan een grotere verantwoordelijkheid van de kinderen.

Afspraken maken zoals:

- Niet meedoen met pesten.
- Niet lachen wanneer iemand gepest wordt.
- Steunen van het slachtoffer.
- Niet meedoen met roddelen.
- Vertel de leerkracht wat er aan de hand is.
- Betrek kinderen die alleen staan in je spel.
- Niet aanmoedigen (ongewenst gedrag versterken).

4. Oefeningen voor een veilig klimaat

Het is belangrijk om kinderen te leren praten over pesten. Dit kun je doen door:

- Collages te maken over: pesten, slachtoffers, wat zijn pesters? Hoe voelt een gepeste leerling zich? Etc.
- Les over 'vrienden maken'. Hoe maak en blijf je vrienden? Dit kan bijvoorbeeld worden geoefend door de inzet van rollenspelen.
- Verhalen over pesten voorlezen.
- Een opstel schrijven over pesten en welke gevoelens dit oproept.
- Een brief aan de pester schrijven.

Het stimuleren van gewenst gedrag kan via Taakspel.

5. Opkomen voor jezelf

Voor veel kinderen is het lastig om op te komen voor zichzelf.

Als school zal je moeten investeren in het bespreekbaar maken van pestgedrag en het weerbaar maken van kinderen.

Een aantal methoden die kinderen weerbaarder kunnen maken zijn:

- Kwink: een methode die d.m.v. thema's sociale vaardigheden bij leerlingen traint. Ze trainen onder andere vaardigheden zoals kennismaken, luisteren, communiceren, zelfvertrouwen, gevoelens uiten, assertiviteit en weerbaarheid, conflicten oplossen, omgaan met groepsdruk, risico's inschatten en doelen stellen. <http://www.kwink.nl>
- Coole Kikker; een spel dat kinderen leert welke gevoelens je kunt hebben in bepaalde situaties. Dit spel kun je spelen met de hele klas. <http://www.decoolekikker.nl/>
- Taakspel: een spel om positief gedrag in de klas te stimuleren. <http://www.taakspel.nl>
- Kinderkwaliteitenspel: een kleurrijk persoonlijkheidsspel dat helpt om meer zicht te krijgen op de vraag: Wie ben ik?

Bijlage 8: Pesten - achtergrondinformatie

Achtergrondinformatie

Pesten, plagen of ruzie

Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische en/of fysieke mishandeling door één of meer individuen op een persoon die niet in staat is zich te verdedigen. Bij pesten is de macht ongelijk verdeeld. Pesten heeft negatieve gevolgen voor het slachtoffer. Elk kind wordt wel eens geplaagd, maar wie gepest wordt is altijd het slachtoffer, altijd de verliezer (Rigbey, 1996).

Plagen is van korte duur, iemand roept iets spontaans naar een willekeurig persoon. Plagen kan wel het begin zijn van pesten. De pesters kijken hoever ze kunnen gaan. Bij plagen is er geen machtsverschil. Plagen kan onschuldig zijn in tegenstelling tot pesten.

Ruzie is niet te vermijden. Conflicten komen voor in een veranderingsproces. Kinderen moeten leren ruzie te maken. Je standpunt verdedigen en hoe te reageren is een leerproces. Een ruzie kan wel een teken zijn dat er gepest wordt.

Overzicht verschil pesten en plagen

Plagen	Pesten
Gebeurt onbezonnen of spontaan.	Gebeurt met opzet: de pestkop weet vooraf wie hij of zij zal pesten, op welke manier en wanneer.
Heeft geen kwade bijbedoelingen.	Wil iemand bewust kwetsen of kleineren.
Duurt niet lang, gebeurt niet vaak en is onregelmatig.	Kan lang blijven duren, gebeurt meer dan eens, is systematisch. Houdt niet vanzelf op na een pootje.
Speelt zich af tussen "gelijken".	De strijd is ongelijk: de pestkop heeft altijd de bovenhand: De pestkop voelt zich zo machtig als het slachtoffer zich machteloos voelt.
Is meestal te verdragen of zelfs plezierig, maar het kan ook kwetsend of agressief zijn.	De pestkop heeft geen positieve bedoelingen wil pijn doen, vernielen of kwetsend.
Meestal één tegen één.	Meestal een groep (pestkop, meelopers en supporters) tegenover één geïsoleerd slachtoffer.
De rollen liggen niet vast: nu eens plaagt de ene, dan de andere.	Heeft een vaste structuur. De pestkoppen zijn meestal dezelfde, de

	slachtoffers ook. Als de slachtoffers wegvallen, kan de pestkop wel op zoek gaan naar een ander slachtoffer.
De pijn, lichamelijk of geestelijk, is draaglijk en van korte duur. Soms wordt ze als prettig ervaren (plagen is kusjes vragen!).	Als er niet op tijd wordt ingegrepen, kunnen de lichamelijk en geestelijke gevolgen ingrijpend zijn en lang nawerken.
De relaties worden na het plagen meteen hervat.	Het is niet makkelijk om na het pesten een evenwichtige relatie te vinden; het herstel gaat moeilijk en traag.
Het geplaagde kind blijft een volwaardig lid van de groep.	Het gepeste kind is geïsoleerd, voelt zich eenzaam en voelt dat het niet meer bij de groep hoort.
De groep lijdt niet onder plagerijen of vindt nadien meteen haar draai terug.	De groep lijdt onder een dreigend, onveilig gevoel. Iedereen is angstig, de kinderen vertrouwen elkaar niet meer, ze zijn niet erg open of spontaan er zijn weinig echte vriendjes in de groep.

Er zijn verschillende manieren om te pesten. Er is een onderscheid tussen direct en indirect pesten. Direct pesten is openlijk gericht op de persoon zoals spugen, gooien met voorwerpen, slaan etc. Indirect pesten is het roddelen, negeren, iemands spullen kapot maken, etc.

De verschillende manieren om iemand te pesten:

- Fysiek: duwen, slaan en schoppen.
- Verbaal: roddelen, opmerkingen plaatsen
- Emotioneel: buitensluiten, negeren, vernederen, etc.

Digitaal pesten

Onder digitaal pesten wordt verstaan:

- Iemand een gemene email of sms sturen.
- Iemand uitschelden of belachelijk maken per e-mail, op Facebook, WhatsApp, Messenger e.d.
- Iemand een dreig mailtje of dreig-sms sturen.
- Iemand opzettelijk een virus versturen.
- Gehackt worden.

Het digitaal pesten wordt steeds populairder. Het is alleen moeilijk traceerbaar. Voor ouders en leerkrachten is dit lastig. Over deze vorm van pesten zal wel nagedacht moeten worden omdat dit ook te maken heeft met de sfeer in je groep en de veiligheid van de kinderen.

Bijlage 9: Kenmerken van een pester

Hieronder staat informatie over de gepeste en pester. Beide partijen maken deel uit van het pesten en beiden zullen ook geholpen moeten worden.

Waarom pesten kinderen?

Er zijn verschillende oorzaken waarom kinderen pesten.
De oorzaken kunnen in drie groepen worden ondergebracht:

1. Een problematische thuissituatie

Ieder kind heeft behoefte aan aandacht, warmte en begrip. Wanneer ze dit thuis niet krijgen, kunnen ze pestgedrag gaan vertonen. Pesters kunnen ouders hebben die vaak ruzie hebben en hierbij geweld gebruiken. Ze worden zelf door de ouders niet gecorrigeerd in bijv. agressief gedrag.

2. Het kind zelf

Een aantal kenmerken die vaak voorkomen bij een pester.

Een pester:

- Staat vrij positief tegenover geweld, agressie en het gebruik van stoere taal.
- Imiteert graag agressief gedrag.
- Is vlugger agressief.
- Lijkt assertief.
- Is vrij impulsief.
- Heeft de neiging anderen te overroepen of te domineren om de controle te houden, maar is misschien minder zeker dan het lijkt.
- Wil het middelpunt zijn en is vaak jaloers.
- Is meestal fysiek sterker of omringd door sterke vrienden die zijn gedrag accepteren.
- Heeft moeite met regels, grenzen en beperkingen.
- Schat situaties verkeerd in.
- Schat de gevolgen van zijn gedrag verkeerd in.
- Heeft moeite met stress of spanning die van buitenaf wordt opgelegd.
- Lijdt vaak aan negatieve faalangst.
- Hoe onveiliger hij zich voelt, hoe groter de behoefte aan een zondebok.
- Is niet noodzakelijk dommer of slimmer dan de rest.

- Geniet respect uit angst.
- Heeft een zwak inlevingsvermogen.
- Houdt weinig rekening met anderen.
- Zijn vaak fysiek de sterksten uit de groep.
- Lijkt populair te zijn.
- Straalt zijn zekerheid met verve uit.
- Is mogelijk zelf slachtoffer geweest.
- Heeft problemen met het interpreteren van lichaamstaal.
- Meisjes pesten minder openlijk dan jongens en vaak op een subtiele manier, waarbij de uitdaging naar het gezag niet echt aan de orde is.

3. Onveilige sfeer op school.

De school moet een veilige omgeving voor kinderen zijn. Iedereen moet geaccepteerd worden en de leerlingen kennen de grenzen. Ze nemen het voor elkaar op als er iemand wordt gepest en degene die gepest wordt, weet hulp te zoeken.

Als de school een onveilige omgeving is voor kinderen, als de groepscohesie verstoord raakt, heeft het pestgedrag kans van slagen.

Waarom kun je herkennen dat een kind een pester is?

Een pester:

- Heeft blauwe schrammen of plekken, besmeurde of gescheurde kleding door de slachtoffers die zich hebben verdedigd.
- In zijn agenda opmerkingen staan over wat er gebeurt op het schoolplein.
- Vriendjes die meelopen.
- Heeft moeite met samenspelen of samenwerken met anderen.
- Wil altijd de baas spelen.
- Wil niet afhankelijk zijn.
- Kan niet tegen kritiek.
- Spreekt vaak negatief of kleinerend over bepaalde kinderen.
- Heeft agressieve idolen.
- Kan brutaal zijn tegenover een zwakker gezinslid. Dit kan ook een ouder zijn.
- Kan zich moeilijk inleven in een ander en lijkt geen schuldgevoel te hebben.
- Kan moeilijk grenzen aanvaarden.
- Kan een dubbelleven leiden: thuis of op school volgzaam en braaf maar ondertussen komen er andere klachten over zijn gedrag.

Kenmerken van iemand die gepest wordt

Het mogelijke profiel van een gepeste.

Een gepeste:

- Houdt niet van geweld en agressief of onbeschoft taalgebruik.
- Weet niet hoe hij met agressie van anderen moet omgaan.
- Is meestal fysiek zwakker.
- Is eerder in zichzelf gekeerd.
- Is geneigd zich onderdanig of gedienschtig te gedragen.
- Is onzeker in sociale contacten.
- Is vaker angstig.
- Durft niet voor zichzelf op te komen.
- Heeft een lage dunk van zichzelf.
- Gelooft uiteindelijk dat hij het verdient gepest te worden.
- Voelt zich vaak eenzaam.
- Voelt niet goed aan welke regels er binnen een groep gelden.
- Reageert niet goed op druk.

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken, maar het heeft vaker te maken met vertoond gedrag, wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop dat geuit wordt. Het blijkt dat kinderen gepest worden in situaties waarin pesters al de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen. Er is dan al sprake van een onveilige situatie, waarbinnen een pester zich kan manifesteren en zich daarin ook nog verder kan ontwikkelen.

Kinderen die gepest worden doen vaak andere dingen dan de meeste leeftijdgenoten in hun omgeving. Ze spelen een ander instrument, doen aan een andere sport of zitten op een ander clubje. Ze zijn goed in vakgebieden of juist niet goed. Er zijn helaas aanleidingen genoeg om door anderen gepest te worden mits de pesters daar de kans voor krijgen vanuit de situatie.

Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat dan ook uit naar hun kwelgeesten. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep, ze durven weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uitkomt.

Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten. Jongens die worden gepest horen bijna nooit tot de motorisch beter ontwikkelde kinderen.

Onderstaande signalen kunnen aangeven dat een kind gepest wordt.

Een gepeste:

- Heeft blauwe plekken of schrammen.
- Zijn kleren zijn besmeurd of gescheurd.
- Spullen, eigendommen van het kind, verliest hij of raken kwijt.
- Als hij niet weet hoe hij zijn spullen kwijt of beschadigd raken of telkens excuses zoekt.

- Maakt zich het liefst onzichtbaar.
- Kan vaak verdrietig zijn, snelle stemmingswisselingen.
- Lijkt onhandelbaar, overspannen of agressief.
- Kan alleen op het schoolplein zijn. Thuis komen er weinig kinderen spelen. Hij wordt niet uitgenodigd voor feestjes.
- Wordt altijd als laatste gekozen.
- Schoolresultaten dalen.
- Onrustig slapen.
- Vraagt of steelt geld of snoep als zoethouder voor de pester.
- Kiest verschillende routes naar school of wil per se gebracht worden.
- Nachtmerries hebben.
- Gestrest op zondagavond.
- Vaak alleen staan in de pauze.
- Tijdens de pauze bij de pleinwacht gaan staan
- Een spel is 'toevallig' steeds net begonnen als hij of zij erbij komt.
- Vaak alleen met jongere kinderen spelen.
- Niet naar buiten willen op school.
- Zuchten, piepen en steunen van andere kinderen, als het betreffende kind een idee oppert, dat wel geaccepteerd zou worden indien een ander kind dat idee aangedragen zou hebben
- Veel geroddel in de groep.
- Andere kinderen laten zich negatief uit over familieleden van dat kind.
- Andere kinderen vinden alles maar stom vinden van het betreffende kind, m.b.t. kleding, haardracht, keuze van de rugzak ed.
- Wordt negatiever op gereageerd bij een fout van het kind, dan dat ze doen bij hun andere klasgenoten.
- Het kind wil niet meer naar school of geeft aan zich ziek te voelen.
- Bepaalde kleren niet meer aan wil hebben naar school, de club of....
- Het kind is gauw boos of prikkelbaar.
- Het kind wil niet meer buiten spelen en sluit zich op in huis.
- Het kind wordt niet (meer) uitgenodigd op partijtjes van klasgenoten.

Mogelijke gevolgen van pesten

Het pesten heeft niet alleen gevolgen voor de gepeste. Ook heeft het gevolgen voor de pester en groep.

Het slachtoffer dat gepest wordt, loopt grote kans om op latere leeftijd weer gepest te gaan worden. Gevolgen van het pesten voor de gepeste zijn:

- De cijfers van de leerling dalen
- Ze voelen zich eenzaam
- Ze zijn bang om naar school te gaan of ze willen niet meer naar school.
- Angst voor nieuwe vriendschappen

- Depressief
- Minderwaardigheidsgevoel
- Slaapproblemen
- Ze piekeren

Gevolgen voor de pester:

- ze vinden het moeilijk om vriendschappen aan te gaan en deze te onderhouden
- Ze zijn niet populair
- Ze worden buitengesloten

Ook ondervindt de klas gevolgen van het pesten:

- Leerlingen voelen zich schuldig. Ze durven niets te ondernemen omdat ze bang zijn zelf gepest te gaan worden,
- Er heerst een gespannen en ongezellige sfeer
- Cijfers dalen

Bijlage 10: Kwaliteitskaart Meldcode

Kwaliteitskaart:	Meldcode
Verantwoordelijk:	Interne begeleiders + aandachtsfunctionarissen
Vastgesteld op:	

Doel

Aanleiding: Meldcode is verplicht

Het is voor scholen en instellingen verplicht om een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling te hebben. We zien bij alle scholen en instellingen toe op de naleving van dit wettelijke voorschrift.

Vijf stappen van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

In de meldcode moeten in ieder geval vijf stappen zijn opgenomen. Hieronder staan de 5 stappen uitgewerkt op de Triangel. De [vijf stappen van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling](#) vindt u op de website rijksoverheid.nl.

Bron: inspectie van het onderwijs.

Aanpak

In de meldcode zijn meerdere personen betrokken.

De interne begeleider is samen met de directie verantwoordelijk voor de uitvoering van de meldcode. De leerkracht(en) en/of vertrouwenspers(o)on(en) hebben een signalerende functie. Zij verzamelen data en delen kennis.

Stap 1

Signalen in kaart brengen

Informatie komt binnen via:

- Leerkracht
- Vertrouwenspersoon
-

Het proces wordt opgestart.

1. De interne begeleider wordt geïnformeerd.
2. De signalen worden in kaart gebracht. Dit gebeurt in het leerlingdossier wat door de interne begeleider is aangemaakt. Inzage alleen door leerkracht, interne begeleider en directie. Zie ook kopje registratie.
3. De interne begeleider informeert directie.

Het verzamelen van data:

- Ga uit van het signaal, uitgezonden door het kind of door iemand uit de omgeving van het kind. Blijf (het gedrag van) het kind aandachtig volgen.
- Observeer en noteer wat je ziet (feitelijk met naam, datum en tijdstip erbij)
- Indien een kind je in vertrouwen neemt, **beloof dan nooit aan het kind absolute geheimhouding!** Je mag wel beloven dat je geen volgende stap zult nemen zonder

dat met het kind besproken te hebben. Steun het kind in het feit dat het zijn geheim verteld heeft.

Stap 2

Overleg met een collega en raadpleeg eventueel Veilig Thuis

Tijdens een overleg tussen leerkracht, interne begeleider, vertrouwenspersoon en directie wordt alle informatie gedeeld en gewogen.

Er kan contact gezocht worden met veilig thuis door de interne begeleider om van gedachten te wisselen en te komen tot een plan van aanpak.

Bij interne zorg kan er een gesprek met de vertrouwenspersoon KOE of de vertrouwenspersoon inspectie geconsulteerd worden.

Er kan ook besloten worden dat er onvoldoende aanleiding is om verder te gaan. Dit wordt genoteerd in het leerlingdossier.

Stap 3

Gesprek met cliënt

Op basis van stap 2 kan er een gesprek met ouder(s)/ verzorger(s) plaatsvinden.

Directie is gespreksleider. De interne begeleider en leerkracht leveren de input tijdens het gesprek en zijn aanwezig. De interne begeleider is verantwoordelijk voor verslaglegging.

Stap 4

Wegen van huiselijk geweld/kindermishandeling

- Heb ik op basis van stap 1 tot en met 3 een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling?
- Heb ik een vermoeden van acute of structurele onveiligheid?

Na afloop van stap 3 wordt er gewogen.

- Hebben wij op basis van alle informatie een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling?
- Hebben wij een vermoeden van een acute of structurele onveiligheid?

Stap 5

Neem twee beslissingen

1. Is melden noodzakelijk?

Melden is noodzakelijk als er sprake is van:

- Acute onveiligheid
- Structurele onveiligheid

2. Is hulp verlenen of organiseren (ook) mogelijk?

Hulp verlenen is mogelijk als:

- De professional in staat is om effectieve/passende hulp te bieden of organiseren
- De betrokkenen meewerken aan de geboden of georganiseerde hulp
- De hulp leidt tot duurzame veiligheid

Indien hulp verlenen op basis van een van deze punten niet mogelijk is, is melden bij Veilig Thuis noodzakelijk.

De directeur maakt, op basis van al het bovenstaande, in overleg met de interne begeleider en leerkracht de keuze om of:

- Een melding te maken als er sprake is van:
 - Acute onveiligheid
 - Structurele onveiligheid
- Is hulpverlening of organiseren (ook) mogelijk? Dit is mogelijk als:
 - De professional in staat is om effectieve en passende hulp te organiseren.
 - De betrokkenen meewerken aan de geboden of georganiseerde hulp.
 - De hulp leidt tot duurzame veiligheid
- Als hulpverlening op basis van bovenstaande punten niet mogelijk is, is melding bij veilig thuis noodzakelijk.

Informatie voor ouder(s)/ verzorger(s)

n.v.t.

Registratie

Daar waar er vermoeden zijn van huiselijk geweld/ kindermishandeling maakt de interne begeleider een dossier aan met alleen inzage door leerkracht, interne begeleider en directie.

Er is een registratieformulier waarop de informatie bijgehouden kan worden. In dit formulier zit ook een signalenlijst.

Literatuur

Overig

Evaluatie

--

Bijlage 11 Identiteitsportret katholieke basisschool de Triangel

Inleiding

De onderstaande weergave en uitwerking van kernwaarden¹ is een eerste aanzet tot verankering in katholiciteit en een weergave van waar teamleden van BS de Triangel voor staan, wat hun dromen zijn en wat hun school wil uitstralen naar buiten. Dit portret vormt een bedding van waaruit de Triangel vorm en inhoud wil geven aan identiteitsontwikkeling. Door in de toekomst regelmatig actuele vragen/dilemma's tijdens team-/bouwvergaderingen aan de orde te stellen kan dit portret voortdurend worden verbreed, verdiept, aangescherpt en daarmee geactualiseerd. Zo willen we recht doen aan het dynamische karakter van identiteit.

Reflectie op beroepsidentiteit

Het zoeken naar en kleur geven aan kernwaarden vraagt om een *systematische reflectie op beroepsidentiteit*, met name een systematische teamreflectie: zoeken naar hoe gedeelde persoonlijke idealen en opvattingen (persoonlijke identiteit) zich kunnen verhouden met de alledaagse onderwijspraktijk (professionele identiteit). Als team nadenken over wat we kinderen willen meegeven voor de toekomst is daarmee een basale opdracht. Dit betekent niet alleen een wederzijds proces van *inspireren en motiveren*, maar dat we ook *de waartoe- en waarom vraag* een centrale rol toekennen (vgl. Claire Boonstra, Simon Sinek en Gert Biesta)². Het team van De Triangel acht deze zienswijze voorwaardelijk voor inspirerende, geloofwaardige en duurzame identiteitsontwikkeling. Een *constructief kritische grondhouding* gebaseerd op *verwondering/nieuwsgierigheid* wordt hierbij als wenselijk gezien. Reflectie op beroepsidentiteit:

- bevordert een zich ontwikkelende grondhouding bij leerkrachten om onder meer kinderen ruimte te bieden hun persoonlijkheid verder te ontwikkelen, vol vertrouwen en ontdekkend de toekomst tegemoet (zie Schoolplan);
- stelt het team in staat eigenaar te worden van abstracte waarden die om invulling vragen (zie ambitie Schoolplan). Een waarde als 'verbinding' krijgt bijvoorbeeld pas kleur en betekenis door haar te bevragen vanuit concrete onderwijskundige of maatschappelijke situaties/dilemma's;
- biedt het team mogelijkheden op samenhangende wijze in te spelen op actuele en inspirerende onderwijskundige of maatschappelijke ontwikkelingen, bijv. op het gebied van 21^e eeuwse vaardigheden en t.a.v. vluchtelingenkwestie.

Openheid en respect

Het team van de Triangel hecht aan de opvatting dat kinderen leren *open te staan* voor kinderen met verschillende culturele en/of levensbeschouwelijke achtergronden, en *respectvol* leren om te gaan met deze verschillen. Vanuit een open en respectvolle houding is het belangrijk 'dat een kind een mening leert vormen en beargumenteren' en kans krijgt

¹ Pedagogisch, maatschappelijk en levensbeschouwelijk;

² Dit geldt bijv. ook voor vieringen: 'Organisatie niet voorop stellen, we zien gauw beren op de weg bij het organiseren van schoolbrede activiteiten. Meer naar de kinderen kijken, dan naar wat ze moeten kunnen, i.p.v. resultaten/lessen middels methodes etc.. Vanaf groep 1 met kinderen in gesprek gaan zodat ze leren reflecteren-op hun eigen handelen'

deze (verder) te ontwikkelen. Een kwetsbare houding van de leerkracht ('ik weet ook niet alles') wordt hierbij als geloofwaardig en professioneel gezien. Een open en kritische blik naar de wereld is het perspectief. Een *relativistische houding*, waarin alle opvattingen als gelijkwaardig of relatief worden beschouwd, wordt *afgewezen*. Een neutrale en onverschillige houding wordt dan ook als onwenselijk gezien. Leerkrachten dienen dus op 'respectvolle wijze te laten zien waar zij voor staan, waar school voor staat (vgl. dilemma's rond schepping/vluchtelingen). 'Er zijn huisregels'. Het schoolplan vat dit samen onder de noemer *uitnodigend*.

Dit vraagt om (*professionele*) *dialogoog en ontmoeting*, het samen nadenken vanuit een *zoekende, vragende houding*, het *leren luisteren* naar elkaar en *je leren verplaatsen* in elkaar. In situaties waarin menswaardigheid in het geding is (vgl. vluchtelingenkwestie of homokwestie uit een van de teambijeenkomsten) *worden grenzen aangegeven, wordt stelling genomen*. Niet alles wat gezegd is, is goed of 'om het even'. Vrijheid (van meningsuiting) houdt op daar waar je mensen bewust kwetst.

Werken aan openheid en respect vraagt om een voortdurend werken aan moraliteit, aan vorming in waarden en normen, zodat kinderen een moreel kompas ontwikkelen dat dienstbaar is naar anderen, henzelf en de samenleving.

Verbinding (en burgerschapsvorming)

Het belang dat in het School- en schooljaarplan wordt toegedicht aan burgerschapsvorming en sociale integratie (Schoolplan) als maatschappelijke opdracht wordt teambreed onderstreept. Burgerschap is ondermeer gericht op verantwoordelijkheid willen en kunnen dragen in een multiculturele en democratische samenleving waarin geen plaats is voor onverdraagzaamheid en discriminatie. Deze opdracht vertaalt de Triangel door invulling te geven aan onderwijs vanuit een interculturele houding. Het zoeken naar *verbinding* tussen verschillende culturen en/of levensbeschouwelijk stromingen zou richtinggevend dienen te zijn, ook in groepen met weinig diversiteit aan culturen. Centraal staat het zoeken naar overeenkomsten zonder verschillen uit het oog te verliezen. Kennis en inzicht voorkomen en/of verhelpen vooroordelen en bevorderen mede daardoor vertrouwen en respect. Deze teambrede wens betekent onder meer:

- aandacht voor diversiteit aan levensbeschouwelijke stromingen met de nadruk op verbinding. Deze aandacht wordt ook gevraagd door ouders: 'bij intakegesprekken wordt vaak gezegd dat ze de katholieke identiteit prima vinden als er ook maar aandacht wordt besteed aan meerdere religies'. Een mooie aanleiding kan bijvoorbeeld de afwezigheid van kinderen zijn bij een feest. (Vergelijk ook het pleidooi voor aandacht op religie van Ernst van den Hemel in 'Zonder religie leid je geen wereldburgers op');)
- aandacht zou zich niet moeten beperken tot culturele oriëntatie/kennisverwerving (*learning about*: bekend te maken met verhalen/de boodschap van verhalen te laten ontdekken) maar ook tot mogelijke betekenisverlening (*learning from*: te laten ontdekken wat deze verhalen bij hen oproepen: zeggingskracht/houding/ gedrag);
- aandacht voor mediawijsheid, met name het aspect van beeldvorming: 'bewustwording van de gekleurdheid van informatie/nieuws'. Een leerlijn mediawijsheid, gekoppeld aan een leerlijn levensbeschouwelijke stromingen (met jaardoelen), wordt door verschillende groepen als wenselijk ervaren;

- aandacht voor scholing en religie. Motto: een leerkracht kan (hoeft) niet alles (te) weten, moet dus keuzes maken. Enkele mogelijkheden: verbinding tussen Kerstmis en andere lichtfeesten (ritualisering van het zoeken van culturen naar licht in de duisternis). Of het Offerfeest: het verhaal van dit feest (Ibrahim – Ismael) is ook bekend in de joodse en christelijke traditie (Abraham en Isaak). (Vgl. Kennisbasis geestelijke stromingen / Utrecht, 2012);
- afstemming hoe zich deze wens tot verbinding verhoudt tot de katholieke traditie. Voor een deel van de leerkrachten is dit oriëntatiepunt en zou een voorkeurspositie verdienen: ‘vanuit de katholieke traditie inspelen op verschillende geloven en culturen’.

Visie, gedachtengoed en missie

De Triangel, waar staan we voor..

Een kind komt naar school om te leren: dat is voor iedereen een vanzelfsprekendheid, maar je kunt je daarbij wel afvragen wát er geleerd wordt.

Uit ervaring weten we dat een kind gemakkelijker leert, als het met plezier naar school gaat en zich veilig voelt op school. Dat betekent voor school: werken in een goede en plezierige sfeer, met een positieve instelling ten opzichte van het kind en de ouder. Elk kind is anders. Het belangrijkste is dat het kind zijn eigen mogelijkheden ontdekt en zich verder ontwikkelt. Ieder kind neemt zijn eigen mogelijkheden en achtergronden mee.

Onze ideologie

We geloven in talenten. We geloven in het feit dat ieder kind uniek is. We geloven in ieder kind. We geloven dat het kind alleen maar tot zijn recht komt in interactie met de juiste omgeving en met de ander. Ieder kind is belangrijk! In elk kind zit een bron van excellentie – de kunst is deze aan te boren! Door het kind en door onze school. “De Triangel, waar groot denken klein begint”.

Kernwaarden

We hebben als school de volgende vijf kernwaarden:

‘Wacht niet op een mooie dag, maak er een’

Elke dag biedt kinderen nieuwe kansen. Wij willen kinderen leren om te gaan met tegenslagen en geluk. Een kind mag erop vertrouwen dat er mensen zijn op wie het terug kan vallen. Daarnaast wordt het aangemoedigd voor een ander klaar te staan. Wij geloven dat iedereen een bijdrage kan leveren om iets ten goede te veranderen.

Waarde: VERTROUWEN & GELOVEN

‘Ga met anderen om, zoals je wilt dat anderen met jou omgaan’

Wij willen kinderen leren respectvol om te gaan met hun omgeving, dat zij zich leren verplaatsen in een ander.

Waarde: RESPECT

‘Niemand is ooit arm geworden door te geven’

Van geven word je gelukkig. Materieel en bovenal immaterieel. Hier willen we kinderen bewust van laten worden en laten ervaren.

Waarde: LIEFDE

‘Het mooiste wat je kunt worden is jezelf’

Elk kind is anders en hoeft niet alles even goed te kunnen, iedereen heeft talenten.

We doen een beroep op het doorzettingsvermogen van kinderen en willen hen meegeven dat elk kind bijzonder is, dat ze zichzelf mogen zijn.

Waarde: MENSWORDING

‘Liefde en grenzen maken van kinderen fijne mensen’

Ervaring leert dat een kind gemakkelijker leert als het zich thuis voelt op school. Wij benaderen kinderen vanuit een positieve houding en willen eraan werken dat dat zij hun mogelijkheden ontdekken en verder ontplooien.

Waarde: VEILIGHEID

Ons mission statement

We vertrouwen op het talent van elk kind en we willen deze talenten ontdekken en verder ontwikkelen. Daarbij werken we vanuit een hoog ambitieniveau met betrekking tot de basisvaardigheden waarover elk kind moet beschikken om deze talenten voldoende tot ontplooiing te laten komen.

Elk kind is uniek en wij willen dit unieke kind begeleiden en coachen in zijn persoonlijke ontwikkeling op gebied van kennis en vaardigheden, sociale en persoonlijke ontwikkeling, waarbij we het kind voorbereiden op de internationale samenleving van de toekomst.

Relatie, competentie en autonomie staan hierbij centraal.

Onze kindbelofte:

De Triangel, waar groot denken klein begint.

Denk groot en ga ervoor!

Dat is onze drive op de Triangel. We zetten alles op alles om het beste uit jou te halen. We gaan uit van gestructureerd en resultaatgericht onderwijs. In een veilige omgeving waar jij je prettig voelt en waar elke dag met veel enthousiasme wordt gewerkt.

We dagen je uit jezelf te ontwikkelen, plezier te hebben en te stralen. We helpen je eigenaar te worden van je eigen leren. De wereld verandert in hoog tempo en de Triangel verandert

mee. Op onze school bereiden we je voor op het leven in een wereld waarvan wij niet nog niet weten hoe deze eruit zal zien. Daarom maak je kennis met ontdekkend leren, moderne middelen en nieuwe technologie.

Ook leren we je over de grens heen te kijken en stimuleren je deel te nemen aan een steeds veranderende internationale maatschappij.

Elke dag zetten we nieuwe stappen op weg naar jouw toekomst. We geloven in jou en geloven in jouw talent.

Want met een beetje lef en durf kom je heel ver. Je maakt het waar op de Triangel waar groot denken klein begint.

(christelijke hoogfeesten kunnen deze waarden inkleuren) →

Kerst Pasen en Pinksteren Feestdagen in Nederland.

Katholiciteit in veelkleurigheid

Op een geloofwaardige wijze - teambreed – betekenis en kleur geven aan katholieke identiteit wordt zichtbaar door een onderzoek naar draagvlak ten aanzien van enkele kenmerkende uitingsvormen van katholiciteit. Diverse uitingsvormen zijn bevraagd op wenselijkheid:

- het kerkelijk jaar, dat wordt ingedeeld in twee kringen rond de grote feestdagen van Kerstmis en Pasen, blijft richtinggevend. Vastgesteld is in ieder geval de blijvende aandacht voor de feesten Kerstmis en Pasen. Besproken moet nog worden of en welke aandacht er zal zijn voor viermomenten/feesten voorafgaand aan of na de beide hoogfeesten (denk bijv. aan Advent, Driekoningen, veertigdagentijd, tijd tussen Pasen en Pinksteren);

- bijbelse verhalen (dus ook de verhalen van Kerstmis, Pasen en Pinksteren) worden uitnodigend aan de orde gesteld met het oog op culturele oriëntatie en onderzoek naar betekenisverlening;
- zichtbare uitingsvormingen van katholiciteit als dagopeningen, het vak levensbeschouwing en vieringen worden ingevuld vanuit een intercultureel perspectief. Het zoeken naar overeenkomsten/verbinding tussen levensbeschouwelijke opvattingen en uitingsvormingen is uitgangspunt zonder hierbij de verschillen uit het oog te verliezen;
- mogelijke rolmodellen uit de christelijke traditie, die ook in de joodse en islamitische traditie voorkomen, onder de aandacht te brengen;
- activiteiten kleur te geven vanuit kernwaarden die voortvloeien uit door het team gedeelde betekenisvolle uitspraken van voorbeeldfiguren/identificatiepersonen uit heden en verleden.

Bijlage 12, zie KOE Veiligheidsbeleidsplan met Triangelspecifieke onderdelen

tips voor iedereen die in het onderwijs werkt over hoe om te gaan met agressie en geweld:

- Een goed pedagogisch klimaat is heel belangrijk voor een veilige school. Leerlingen, maar ook ouders zijn meer betrokken bij een school waar ze goed opgevangen en begeleid worden, waar ze een eigen verantwoordelijkheid hebben en waar wederzijds respect is.
- De organisatie van een school kan bijdragen tot een veiliger school. Denk hierbij aan toezicht, deuren open tijdens de lessen, eventueel een intercom of draagbare telefoons. Donkere en ondoorzichtige hoeken werken ook verslechterend. Overzicht werkt preventief.
- Afstemming creëren met andere partijen levert de beste strategie op. Denk hierbij aan overleg met wijkwelzijn, politie, leerplicht, schoolarts, specifiek jongerenwerk e.d.
- Spreek duidelijk af wat kan en niet kan op school. Stel alleen regels die redelijk, rechtvaardig en controleerbaar zijn. Leg afspraken schriftelijk vast, bijvoorbeeld in de schoolgids. Zorg voor een klachtenregeling.
- Wees consequent, trek als team één lijn en kom tijdig in actie.
- Er is geen pasklaar recept hoe te handelen bij geweld. Vertrouw op uw eigen aanpak. Wees niet te formeel, maar laat u niet meeslepen. Probeer rustig te blijven en tijd te winnen.
- Wordt uzelf met geweld geconfronteerd, praat er dan over. Schaam u er niet voor. Het kan iedereen op elk moment overkomen. Bespreek het in het team, of met de vertrouwenspersoon.
- Meld geweld. Bel het meldpunt geweld van de gemeente. Daar kunnen ze u adviseren, helpen en eventueel doorverwijzen. Meld geweld bij het centraal meldpunt vertrouwensinspecteur: 0900 - 1113111.
- Zorg dat de vertrouwenspersoon voor geweld daadwerkelijk een plek heeft binnen de school.
- Denk na of een “moeilijk gesprek” met een ouder alleen of met nog iemand gevoerd kan worden. Praat daarover met een collega of de schoolleiding. Maak van lastige gesprekken een verslag, met de handtekening van de directeur, interne begeleider of vertrouwenspersoon eronder.

- Voer gesprekken op school. Zorg dat gesprekken niet al op de gang beginnen, maar wacht tot je in de ruimte bent waar je het gesprek wilt voeren.
- Neem bij een conflict een ontspannende, niet bedreigende houding aan. Probeer geen angst uit te stralen, maar zoek naar een “neutrale” houding. Probeer in een conflictgesprek niet uw gelijk te halen. Haal het tempo uit het gesprek door samen te vatten, vragen te stellen en te praten op een rustige wijze zonder harde stem. Ga nooit uit van sanctie: als u dat doet dan doe ik.....
- Wijs de ander niet aan, en raak hem/haar niet aan. Houd fysiek afstand. Zorg voor een duidelijke uitgang in een gespreksruimte, zodat er geen gevoel van insluiting ontstaat, zowel bij de ouder als bij de collega.
- Neem ouders serieus. Als zij het gevoel hebben dat ze hun verhaal kwijt kunnen is de kans op escalatie kleiner. Dat is niet hetzelfde als lastpakken hun zin geven omwille van de lieve vrede.
- Als er een conflict is met ouders, zorg ervoor dat met het kind(eren) van deze ouders op een normale wijze wordt omgegaan. Wordt het kind thuisgehouden schakel dan de leerplichtambtenaar in.
- Praat met de kinderen van de klas als deze op enige wijze betrokken zijn geweest bij een conflict. Dat kan door de leerkracht, maar ook door de IB-er of directie.
- Als er regelmatig problemen zijn rondom uw school met mensen die niets met de school te maken hebben doe dan een beroep op gemeente, wijkwelding of politie. Het is aan hun om de openbare orde te handhaven.
- Als u een dreigend conflict vermoedt tussen kinderen (en/of ouders) verscherp de surveillance.
- Als een conflict in de media komt, spreek af wie de woordvoerder is en waar deze te bereiken is. Spreek in overleg met het bevoegd gezag af wat mag worden vrijgegeven en wat niet. Als het conflict “op straat” komt stuur een brief naar alle ouders over de zaak.
- Voorkom zoveel mogelijk geruchtenverspreiding.
- Zorg dat je nooit alleen bent in het gebouw, zonder dat de school is afgesloten.
- Laat weten waar je heen gaat als je de school verlaat.

Bijlage 13 Draaiboek gouden weken

Draaiboek Gouden weken

Inhoud

Zomer	48
Activiteiten	50
Herfst/voorjaar	51
Activiteiten	52
Winter	53
Activiteiten	55

Zomer

Het doel van de gouden weken na de vakantie is het opnieuw kennismaken en begeleiden van de groepsvorming. De eerste twee weken na de zomervakantie zetten we hierop in. De lesprogramma's staan in het teken van groepsvorming, de lesstof volgt daarna.

De groep

Je hebt klassen en je hebt groepen. Een klas is een verzameling individuen die weinig band hebben met elkaar. Hoe maak je nu van jouw klas een positieve, hechte groep? Dat kan door goed in te spelen op de fasen van de groepsvorming. Deze fasen zijn:

- * Forming. Dit is de fase van kennismaken en oriënteren.
- * Storming. In deze fase strijden de kinderen om invloed en een leiderspositie.
- * Norming. In deze fase ontstaan gezamenlijke normen over wat wel en niet gewenst is.
- * Performing. Dit is een langere periode van rust en samenwerking.
- * Adjourning. De groep bereidt zich voor op het uit elkaar gaan.

Belangrijk om te weten: de storming kan al op de eerst schooldag beginnen. Als de leerkracht daar niet op bedacht is of niet goed orde houdt, kunnen één of meerdere leerlingen zich als leiders van de klas gaan profileren. Dan is het niet de leerkracht die de normen stelt, maar deze leiders bepalen het. Als de klas deze normen overneemt en de performing start, kan de leerkracht daar weinig invloed meer op uitoefenen. De klas krijgt het stempel 'moeilijke klas'.

Daarom is het belangrijk om tijdens de forming al strak de touwtjes in handen te houden en de regels te presenteren. Eigenlijk draai je als leerkracht de storming en norming om. Daarom is het belangrijk om tijdens de forming al strak de touwtjes in handen te houden en de regels te presenteren. Eigenlijk draai je als leerkracht de storming en norming om.

Elke fase van groepsvorming heeft specifieke kenmerken. Hieruit kun je onderwijsbehoeften afleiden. Ook is het goed om de groepsactiviteiten af te stemmen op de fase van groepsvorming

Fasen van de groeps- vorming	Algemene onderwijsbehoeften van de groep
Forming	• een leraar die leerlingen met elkaar in gesprek brengt • ondersteuning bij het ontdekken van de leer- en leefomgeving • een leraar die ieder kind het gevoel geeft erbij te horen
Norming	• een leraar die duidelijk is • een leraar die de regels en gedragsverwachtingen expliciteert • een leer- en leefomgeving die veilig is
Storming	• hulp bij het bepalen van ieders positie in de groep • een leraar die aandacht besteedt aan het omgaan met conflicten • activiteiten die pestgedrag voorkomen • groepsgenoten die respect tonen voor elkaar, elkaars mening en karakter
Performing	• een leer- en leefklimaat waarin plezier, rust en orde het uitgangspunt zijn • activiteiten die uitnodigen tot samenwerking • een leraar die ieders talent tot bloei laat komen
Adjourning	• een leraar die leerlingen voorbereidt op het naderend afscheid • een pedagogisch klimaat waarin de sfeer tot aan het eind plezierig is

Activiteiten

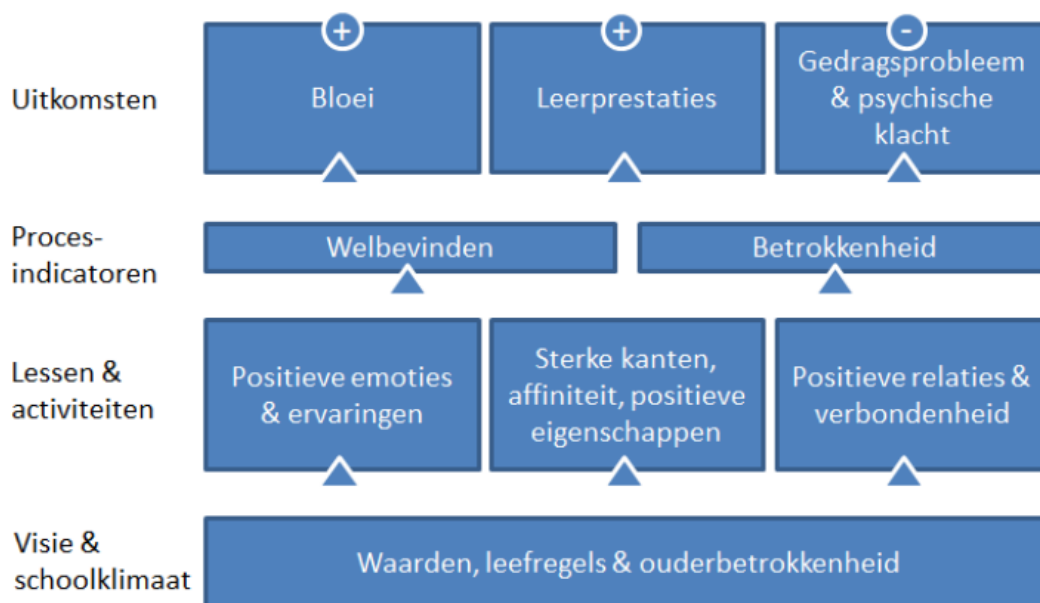
Iedere leerkracht is vrij om de activiteiten voor zijn groep te kiezen. De volgende afspraken gelden voor alle klassen:

- Iedere dag wordt minimaal één activiteit ter bevordering van de groepsvorming uitgevoerd
- Er wordt een verjaardagskalender geknutseld om de klas persoonlijk en eigen te maken
- Er wordt met de leerlingen een groepswerk gemaakt waarop de afspraken voor de klas staan. De afspraken komen vanuit de leerlingen
- De gedragsafspraken worden inge oefend met de klas. De leerkracht doet dit actief, door zelf verkeerde voorbeelden te geven en de posters

In de bijlagen van dit document staan suggesties voor de activiteiten. Op SharePoint staat een PDF boekje met 108 activiteiten voor alle bouwen, ingedeeld in de fasen van groepsvorming.

Herfst/voorjaar

Het doel van de gouden weken na de herfst- en voorjaarsvakantie is het herhalen van de afspraken. De nadruk van de activiteiten ligt op het positief omgaan met elkaar. Als er een thema bij de week hoort wordt dit tijdig door het kwaliteitsteam gedrag gecommuniceerd.

Activiteiten

Iedere leerkracht is vrij om de activiteiten voor zijn groep te kiezen. De volgende afspraken gelden voor alle klassen:

- Iedere dag wordt minimaal één activiteit ter bevordering van een positieve sfeer uitgevoerd
- Iedere klas maakt iets waaraan zichtbaar is dat er gewerkt wordt aan positief omgaan met elkaar. Denk aan: complimentenmuur, trotsdoos etc.

Op SharePoint staat een PDF boekje met 108 activiteiten voor alle bouwen, ingedeeld in de fasen van groepsvorming. Hierin staan veel activiteiten die de nadruk leggen op complimenten geven en aardig zijn voor elkaar.

Winter

Het doel van de gouden weken na de kerstvakantie is het herhalen van de afspraken. Tevens is dit in een moment waarop in groepen een nieuwe start gemaakt kan worden ten aanzien van de groepsfases. De leerkracht moet er dan ook alert op zijn dat deze periode kan zorgen voor verschuivingen op het sociale vlak en dat deze om begeleiding vragen.

De groep

- * Forming. Dit is de fase van kennismaken en oriënteren.
- * Storming. In deze fase strijden de kinderen om invloed en een leiderspositie.
- * Norming. In deze fase ontstaan gezamenlijke normen over wat wel en niet gewenst is.
- * Performing. Dit is een langere periode van rust en samenwerking.
- * Adjourning. De groep bereidt zich voor op het uit elkaar gaan.

Belangrijk om te weten: de storming kan al op de eerst schooldag beginnen. Als de leerkracht daar niet op bedacht is of niet goed orde houdt, kunnen één of meerdere leerlingen zich als leiders van de klas gaan profileren. Dan is het niet de leerkracht die de normen stelt, maar deze leiders bepalen het. Als de klas deze normen overneemt en de performing start, kan de leerkracht daar weinig invloed meer op uitoefenen. De klas krijgt het stempel 'moeilijke klas'.

Daarom is het belangrijk om tijdens de forming al strak de touwtjes in handen te houden en de regels te presenteren. Eigenlijk draai je als leerkracht de storming en norming om.

Daarom is het belangrijk om tijdens de forming al strak de touwtjes in handen te houden en de regels te presenteren. Eigenlijk draai je als leerkracht de storming en norming om.

Elke fase van groepsvorming heeft specifieke kenmerken. Hieruit kun je onderwijsbehoeften afleiden. Ook is het goed om de groepsactiviteiten af te stemmen op de fase van groepsvorming

Fasen van de groeps- vorming	Algemene onderwijsbehoeften van de groep
Forming	• een leraar die leerlingen met elkaar in gesprek brengt • ondersteuning bij het ontdekken van de leer- en leefomgeving • een leraar die ieder kind het gevoel geeft erbij te horen
Norming	• een leraar die duidelijk is • een leraar die de regels en gedragsverwachtingen expliciteert • een leer- en leefomgeving die veilig is
Storming	• hulp bij het bepalen van ieders positie in de groep • een leraar die aandacht besteedt aan het omgaan met conflicten • activiteiten die pestgedrag voorkomen • groepsgenoten die respect tonen voor elkaar, elkaars mening en karakter
Performing	• een leer- en leefklimaat waarin plezier, rust en orde het uitgangspunt zijn • activiteiten die uitnodigen tot samenwerking • een leraar die ieders talent tot bloei laat komen
Adjourning	• een leraar die leerlingen voorbereidt op het naderend afscheid • een pedagogisch klimaat waarin de sfeer tot aan het eind plezierig is

Activiteiten

Iedere leerkracht is vrij om de activiteiten voor zijn groep te kiezen. De volgende afspraken gelden voor alle klassen:

- Iedere dag wordt minimaal één activiteit ter bevordering van de groepsvorming uitgevoerd
- De gedragsafspraken (gekoppeld aan de muntjes) worden opnieuw ingeoefend met de klas. De leerkracht doet dit actief, door zelf verkeerde voorbeelden te geven en de posters
- Er wordt in de groep gewerkt aan coöperatieve leervormen, zowel in spelvorm als tijdens de lessen

Op SharePoint staat een PDF boekje met 108 activiteiten voor alle bouwen, ingedeeld in de fasen van groepsvorming.

